

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету

лютого 2023 року,
протокол №.

Профільний проректор - перша проректорка,
голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка
_____ Ірина КОВТУН

____ лютого 2023 року

М.П.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ПРАКТИКА ВЧИНЕННЯ НОТАРІАЛЬНИХ ДІЙ»
для підготовки фахівців на другому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня магістра
за спеціальністю 081 Право галузі знань 08 Право**

2023

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри цивільного права та
процесу, к.ю.н., доцентка

Мирослава ГАРІЄВСЬКА

«01» лютого 2023 року

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри цивільного права та
процесу

«02» лютого 2023 року, протокол № 8.

Завідувачка кафедри, доктор юридичних наук,
професорка

«16» вересня 2022 року

_____ Світлана ГРИНЬКО

Декан юридичного факультету

«02» лютого 2023 року

_____ Віктор ЗАХАРЧУК

Обліковий обсяг 2,39 ум.др.арк.

ЗМІСТ

		Стор.
1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	3
	1.1. Тематичний план навчальної дисципліни	3
	1.2. Лекції	3
	1.3. Семінарські заняття	5
	1.4. Самостійна робота студентів	20
	1.5. Індивідуальні завдання	22
	1.6. Підсумковий контроль	25
2.	Схема нарахування балів	27
3.	Рекомендовані джерела	28
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	34

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Загальні правила вчинення нотаріальних дій	7	2	-	-	-	5	13	-	-	-	-	13
2.	Основні правила посвідчення правочинів	9	2	2	-	-	5	13	-	-	-	-	13
3.	Посвідчення правочинів про відчуження та заставу майна	23	4	4	-	-	15	14	2	2	-	-	10
4.	Посвідчення інших правочинів	14	2	2	-	-	10	14	2	2	-	-	10
5.	Посвідчення безспірних прав	7	1	1	-	-	5	7	1	1	-	-	5
6.	Посвідчення безспірних фактів	7	1	1	-	-	5	7	1	1	-	-	5
7.	Охоронні нотаріальні дії.	14	2	2	-	-	10	11	1	-	-	-	10
8.	Нотаріальні дії щодо надання документам виконавчої сили	14	2	2	-	-	10	11	1	-	-	-	10
9.	Всього годин:	90	16	14	-	-	60	90	8	6	-	-	76

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Загальні правила вчинення нотаріальних дій	2
1.1.	Поняття нотаріальної дії.	
1.2.	Загальні та спеціальні умови вчинення нотаріальних дій.	
1.3.	Місце та строки вчинення нотаріальної дії.	
1.4.	Установлення особи громадянина, який звернувся за вчиненням нотаріальної дії.	
1.5.	Перевірка дієздатності, правоздатності та повноважень представника за довіреністю.	
1.6.	Вимоги до документів, що подаються для вчинення нотаріальної дії.	
1.7.	Відмова у вчиненні нотаріальної дії. Оскарження нотаріальної дії.	
2.	Основні правила посвідчення правочинів	2
2.1.	Місце посвідчення та кількість примірників правочину.	
2.2.	Посвідчення правочинів за участю дітей, а також осіб, над якими встановлено опіку або піклування	

2.3.	Посвідчення правочину щодо розпорядження майном, що є спільною сумісною власністю, зокрема подружжя.	
2.4.	Реалізація переважного права купівлі частки у праві спільної часткової власності.	
2.5.	Порядок володіння та користування спільним майном або конкретними його частинами.	
2.6.	Зміна або розірвання нотаріально посвідченого договору.	
3.	Посвідчення правочинів про відчуження та заставу майна	4
3.1.	Документи, що подаються нотаріусу при вчиненні правочину про відчуження та заставу майна.	
3.2.	Підготовка до посвідчення правочину про відчуження та заставу майна.	
3.3.	Посвідчення правочинів щодо відчуження земельної ділянки.	
3.4.	Посвідчення договорів про відчуження об'єктів незавершеного будівництва.	
3.5.	Посвідчення договорів застави.	
3.6.	Посвідчення договорів про відчуження транспортних засобів, інших самохідних машин і механізмів.	
3.7.	Посвідчення договору довічного утримання (догляду).	
3.8.	Посвідчення договору ренти.	
4.	Посвідчення інших правочинів	2
4.1.	Посвідчення довіреностей, припинення та скасування довіреностей.	
4.2.	Посвідчення заповіту.	
4.3.	Посвідчення шлюбного договору.	
4.4.	Посвідчення спадкового договору.	
4.5.	Посвідчення договорів управління майном.	
4.6.	Посвідчення договорів між подружжям, батьками дитини, а також особами, які проживають однією сім'єю.	
5.	Посвідчення безспірних прав	1
5.1.	Видача свідоцтв про право на спадщину.	
5.2.	Видача свідоцтв про право власності на частку в спільному майні подружжя в разі смерті одного з подружжя.	
5.3.	Видача свідоцтв про придбання майна з прилюдних торгів (аукціонів).	
5.4.	Видача свідоцтв про придбання майна з прилюдних торгів (аукціонів), якщо вони не відбулися.	
5.5.	Видача свідоцтва виконавцю заповіту.	
6.	Посвідчення безспірних фактів	1
6.1.	Посвідченням фактів, що фізична особа є живою, а також що фізична особа перебуває у певному місці	
6.2.	Посвідчення часу пред'явлення документа	
6.3.	Засвідчення вірності копій документів і витягів з них, засвідчення справжності підписів на документах.	
6.4.	Засвідчення вірності перекладу.	
7.	Охоронні нотаріальні дії.	2
7.1.	Накладання та зняття заборони щодо відчуження нерухомого майна (майнових прав на нерухоме майно) і транспортних засобів, що підлягають державній реєстрації.	
7.2.	Накладання та зняття заборони щодо відчуження грошових сум.	
7.3.	Опис майна фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою або зникла безвісти за особливих обставин, та встановлення над ним	

опіки. 7.4. Вжиття заходів щодо охорони спадкового майна. 7.5. Прийняття на зберігання документів. 7.6. Прийняття у депозит грошових сум та цінних паперів. 7.7. Передача заяв нотаріусом.	
8. Нотаріальні дії щодо надання документам виконавчої сили	2
8.1. Порядок звернення до нотаріуса за вчиненням виконавчого напису. 8.2. Умови вчинення виконавчого напису. 8.3. Викладення виконавчого напису. 8.4. Обрахування розміру суми стягнення. 8.5. Дослідження доказів при вчиненні виконавчого напису. 8.6. Вчинення протестів векселів. 8.7. Вчинення морських протестів.	
Усього	16

1.3. Семінарські заняття

У матеріалах до семінарських занять містяться питання для обговорення на навчальному занятті, завдання, наводяться переліки літератури і нормативно-правових актів, необхідних для вивчення теми семінарського заняття, вказуються теми доповідей, що рекомендуються, та рефератів. Співробітники в літературі теоретичні питання за відповідною темою, на які необхідно звернути увагу студентам при підготовці до семінарського заняття, зазначаються викладачем, який проводить заняття у відповідній навчальній групі.

Семінарські заняття можуть проводитися за доповідною системою, у формі «круглих столів», наукових конференцій, диспутів у студентських навчальних групах, тощо за розсудом викладача. Метою підготовки студентами доповідей (співдоповідей) і виступів під час проведення семінарських занять, написання ними рефератів є прищеплення навичок самостійної роботи над літературними джерелами, законами й іншими правовими актами, використання опублікованої судової і господарської практики для того, щоб на основі їхнього аналізу й узагальнення студенти могли робити власні висновки теоретичного і практичного характеру, обґрунтовуючи їх відповідним чином. Кількість часу, виділюваного на розгляд теоретичних питань і дискусії, визначається викладачем.

У матеріалах до занять також містяться питання для обговорення. У списку літератури зазначені роботи, знання яких необхідно студентам для засвоєння матеріалів теми і рішення задач; спеціальна література призначена для більш глибокого вивчення питань теми.

Основна задача занять — навчити студентів розуміти зміст закону і застосовувати норми права до конкретних життєвих ситуацій. Такі ситуації викладаються в задачах, більшість яких мають у своїй основі конкретні випадки, які мали місце у діяльності державної виконавчої служби. Їхнє рішення дозволяє в навчальній аудиторії домогтися максимального наближення студентів до практичної юридичної діяльності.

Приймаючи до вивчення, студент повинен вчитися юридично мислити, самостійно, без «підказок» коментарів, довідників, оцінювати ту чи іншу правову ситуацію (наприклад при вирішенні ситуаційних завдань). Більше уваги потрібно приділяти навчальній, монографічній літературі, статтям у наукових журналах. При підготовці до занять студенти повинні переглянути рекомендовану літературу і стосовні до відповідної теми правові акти й інші матеріали. Лише після цього можна приступити до складання доповідей і співдоповідей на семінарських заняттях, написанню рефератів, рішення задач і виконанню завдань. Викладач, що веде семінарське заняття, може рекомендувати студентам і іншу, крім зазначеної в переліку, літературу з урахуванням новітніх публікацій.

Таким чином, готуючись до занять по темі, треба:

уважно ознайомитися з планом заняття і списком нормативних актів, що рекомендуються, та навчальної та спеціальної літератури;

студенти мають засвоїти методичні вказівки, вивчити відповідні питання в конспекті і підручнику;

опрацювати нормативні акти з відповідної теми;

законспектувати одну або дві наукові праці з рекомендованого списку джерел;

використовуючи вивчений матеріал, вирішити ситуаційні завдання, вказані викладачем.

Розкриваючи теоретичні питання, студенти повинні прагнути до максимально повного і чіткого викладу всіх проблем, що досліджуються. При цьому важливо показати діалектику їхнього розвитку, розкрити відмінності в трактуванні розглядуваних положень, провести порівняльний аналіз питань, що висвітлюються у відповідних розділах різних підручників, у спеціальній літературі.

При вирішенні задач студенти, керуючись правовими актами і практикою їхнього застосування, повинні визначити юридичне значення фактичних обставин, згаданих у задачі, самостійно сформулювати питання, зв'язані з правами й обов'язками учасників правовідносин, що виникли, визначитись про обґрунтованість їхніх вимог чи заперечень, а якщо справа уже вирішена судом — то і про обґрунтованість викладеного в задачі рішення. Відповіді на ці питання повинні бути обґрунтовані посиланнями на конкретні правові норми.

Аналізуючи зміст правових норм, студенти мають в обов'язковому порядку давати точні і конкретні посилання на відповідні нормативно-правові акти: вказувати, коли і ким вони прийняті, відповідні статті (пункти, підпункти і т. ін.). При цьому студенти повинні звертатися безпосередньо до нормативних актів, а не викладати їх зміст за навчальною, додатковою або популярною літературою. Використовуючи коментар до законодавства, необхідно розмежувати текст коментарю від тексту самого нормативно-правового акту.

Конспектування літератури не повинне носити характер механічного переписування. Літературне джерело треба обов'язково заздалегідь прочитати, не конспектуючи. Потім потрібно «пробігти» очима текст і занотувати цікаві фрагменти у вигляді цитат або своїми словами, посилаючись кожного разу на сторінку. Важливо, щоб законспектований матеріал незалежно від його обсягу, був достатній за змістовим навантаженням і логічно завершений.

Основне завдання вирішення ситуаційних завдань — навчити студентів розуміти зміст закону і застосовувати норми права до конкретних життєвих ситуацій. Такі ситуації викладаються у задачах, більшість яких мають у своїй основі розгляд судових та господарських справ. Їх вирішення в навчальній аудиторії дозволяє досягнути максимального наближення студента до практичної діяльності юриста-цивіліста.

Вирішуючи практичні ситуаційні завдання (казуси), потрібно давати відповіді на поставлені питання повні і обґрунтовані як нормативно, так і логічно. Потрібно уважно розібрати всі елементи завдання. Логічному і нормативному обґрунтуванню повинен відповідати кожний висновок, зроблений при відповіді на те або інше питання і кінцевий, і проміжний. Не можна робити висновків, що лише фіксують порушення закону. Треба обов'язково показати наслідки такого порушення і способи відновлення порушених прав.

Вирішення завдань, які рекомендуються викладачем до семінарських занять, повинно ґрунтуватися на вимогах правових приписів процесуального та матеріального законодавства. Розв'язки ситуаційних завдань студент повинен занотовувати у свій робочий зошит, який можна користуватися під час відповіді на семінарському занятті при вирішенні тої чи іншої ситуаційної задачі (казусу).

При підготовці до семінарських занять студенти повинні використовувати рекомендовані джерела у законодавстві, серед навчальної та наукової літератури. Результати самостійної роботи студенти повинні занотовувати у свої робочі зошити з навчальної дисципліни.

Усі питання, які виникають у студентів при підготовці до семінарських занять, під час самостійної роботи, можуть бути вирішені під час групових та індивідуальних консультацій, що здійснюються викладачем, відповідно до затвердженого графіку.

Семінарське заняття 1
Тема 1. Загальні правила вчинення нотаріальних дій

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Поняття нотаріальної дії та загальні правила її вчинення.
- 1.2. Місце та строки вчинення нотаріальної дії.
- 1.3. Установлення особи громадянина, який звернувся за вчиненням нотаріальної дії: перевірка дієздатності, правоздатності та повноважень представника.
- 1.4. Вимоги до документів, що подаються для вчинення нотаріальної дії.
- 1.5. Оплата вчинюваних нотаріальних дій.
- 1.6. Нотаріальна таємниця.
- 1.7. Відмова у вчиненні нотаріальної дії.
- 1.8. Оскарження нотаріальних дій.

Аудиторна письмова робота

Вирішити задачі:

1. ОСОБА_1 звернулася до суду з позовом до приватного нотаріуса Самчук Т.В. про визнання дій неправомірними, відшкодування майнової шкоди. 21 грудня 2015 року приватним нотаріусом Самчук Т.В. було посвідчено та зареєстровано в реєстрі за N 156 договір купівлі-продажу квартири, за яким ОСОБА_2 продала, а ОСОБА_3 купила кв. АДРЕСА_1. У подальшому 13 січня 2016 року приватним нотаріусом Якіб'юк Ю. А. було посвідчено та зареєстровано в реєстрі за N 44 договір купівлі-продажу цієї ж квартири, за яким ОСОБА_3 продала, а ОСОБА_1 купила спірну квартиру за ціною 232 668,00 грн. Рішенням Хортицького районного суду м. Запоріжжя від 14 вересня 2017 року перший договір купівлі-продажу спірної квартири, оформлений 21 грудня 2015 року між ОСОБА_2 та ОСОБА_3, посвідчений приватним нотаріусом Самчук Т.В., реєстраційний номер N 516 визнано недійсним та витребувано від ОСОБА_1 на користь ОСОБА_2 вказану квартиру. На думку ОСОБА_1, вказані негативні наслідки для неї настали через недбале ставлення приватного нотаріуса Самчук Т.В. до своїх обов'язків, що виразилося у прийнятті для встановлення особи продавця паспортного документу, який не відповідав вимогам закону та інших документів у яких містилися певні неточності, зокрема: реєстраційне посвідчення від 17 червня 2000 року та договір купівлі-продажу спірної квартири від 16 червня 2000 року. *Вирішіть справу по суті.*

2. ОСОБА_1 звернулася до суду з позовом до нотаріуса Сторожинецького нотаріального округу Чернівецької області ОСОБА_3, Публічного акціонерного товариства "Національна акціонерна страхова компанія "Оранта" про визнання дій нотаріуса неправомірними та стягнення шкоди. 06.09.2013 року приватним нотаріусом Сторожинецького районного нотаріального округу Чернівецької області ОСОБА_3 було посвідчено довіреність, яка зареєстрована в реєстрі за N 2296. Згідно тексту довіреності ОСОБА_6 уповноважив ОСОБА_7 розпоряджатися, в тому числі продати за ціну та на умовах на його розсуд квартиру під номером 73, що знаходиться в м. Чернівці, по вул.Червоноармійській в будинку під номером 87а, Чернівецької області. Довіреність видана без права передовіри повноважень третім особам терміном на три роки і дійсна до 06.09.2016 року. В рядку "Підпис" наявний підпис та рукописний текст "Білий". Довіреність містить виправлення, дописані від руки та засвідчені нотаріусом. Згідно висновку почеркознавчої експертизи підпис від імені ОСОБА_6 та рукописний запис "Білий" в рядку "Підпис" в довіреності серії ВТК N 537584 від 06.09.2013 р., в нотаріальному примірнику цієї довіреності виконаний не ОСОБА_6, як і в рядку N 2296 в реєстрі для реєстрації нотаріальних дій. *Вирішіть справу по суті.*

3. У серпні 2020 року ОСОБА_1 звернувся до суду з позовом до приватного нотаріуса Дніпропетровського міського нотаріального округу Несена В.А. про визнання дій незаконними.

Позовна заява мотивована тим, що 06 грудня 2016 року приватним нотаріусом Дніпропетровського міського нотаріального округу Несеном В.А. було посвідчено довіреність, згідно із якою він начебто уповноважив ОСОБА_2, ОСОБА_3, ОСОБА_4 бути його представниками в державних, громадських, господарських та інших підприємствах, установах, організаціях та приймати від його імені будь-які рішення на свій розсуд.

У цей день, 06 грудня 2016 року, він не міг знаходитись у кабінеті нотаріуса, тому що близько 9-ї години ранку поїхав до приміщення УБОЗу м. Дніпропетровська, а о 10 годині цього ж дня був затриманий слідчим за підозрою у вчиненні злочину, і більше цього дня з приміщення УБОЗу не виходив. Позивач стверджує, що підпис у його довіреності підроблено. Вважає, що відповідач своїми діями, а саме тим, що посвідчив довіреність від його імені без його згоди, без його участі та без вільного волевиявлення, порушив його особисті немайнові права. *Вирішіть справу по суті.*

4. У січні 2015 року ОСОБА_1 звернулася до суду з позовом до приватного нотаріуса Київського міського нотаріального округу Марченко О.І. (приватний нотаріус Київського МНО), третя особа - ОСОБА_2, про визнання нотаріальних дій незаконними, визнання недійсними свідоцтв про право власності.

ОСОБА_1 12 червня 2013 року звернулася до нотаріуса із заявою видати їй свідоцтво про право власності на частку в спільному майні подружжя щодо об'єктів нерухомого майна, проте нотаріус повідомив, що він видав ці свідоцтва її сину ОСОБА_2, який діяв в її інтересах на підставі довіреності від 27 березня 2012 року. В той же день позивач скасувала спірну довіреність та подала заяву нотаріусу ОСОБА_6. про видачу дублікатів свідоцтв, але останній відмовив у задоволенні вказаної заяви з тих підстав, що оригінали вказаних документів знаходяться у ОСОБА_2, що підтверджується заявою останнього, тому визначені законом підстави для видачі дублікатів свідоцтв відсутні.

У подальшому позивач дізналася, що у довіреність від 27 березня 2012 року приватним нотаріусом Київського міського нотаріального округу Марченко О.І. були внесені зміни на підставі спільної заяви ОСОБА_5 та ОСОБА_2 від 28 березня 2013 року. Так, приватний нотаріус Київського міського нотаріального округу Марченко О.І. власноруч внесла зміни у вигляді дописок, закреслення слів у документ, виданий іншою особою та застерегла їх своїм підписом та печаткою, чим розширила (наділила) повірених осіб більшими повноваженнями, ніж їм було надано довірительом. *Вирішіть справу по суті.*

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: державний нотаріус, приватний нотаріус, державний нотаріальний архів, нотаріальна дія, нотаріальна таємниця.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- поняття нотаріальної дії;
- суб'єкти вчинення нотаріальної дії;
- загальні та спеціальні вимоги щодо вчинення нотаріальної дії.

Звернути увагу на розуміння нотаріальної дії як системи дій процесуального характеру, що здійснюються у встановленому законом порядку уповноваженими особами та спрямованих на досягнення певного результату з реалізації та (або) закріплення прав та законних інтересів громадян і організацій.

Окремі нотаріальні дії різняться сукупністю вимог до їх вчинення, але існують певні загальні правила нотаріального провадження, до яких слід віднести:

- 1) місце і строки вчинення нотаріальних дій;
- 2) встановлення особи громадянина, який звернувся за вчиненням нотаріальної дії;
- 3) перевірка дієздатності громадян та правоздатності юридичних осіб, що беруть участь в угодах, а також перевірка повноважень представників;
- 4) вимоги до документів, що подаються для вчинення нотаріальних дій;
- 5) витребування відомостей і документів, необхідних для вчинення нотаріальних дій;

- 6) підписання нотаріально посвідчуваних документів;
- 7) відмова у вчинення нотаріальних дій;
- 8) оскарження нотаріальних дій або відмови у їх вчиненні;
- 9) оплата нотаріальних дій.

Нотаріальні округи визначаються відповідно до адміністративно-територіального устрою України. У містах з районним поділом округом діяльності нотаріуса є вся територія міста.

Нотаріальні дії вчиняються після їх оплати, а також у передбачених законом випадках після сплати до бюджету податку з доходів фізичних осіб та в день подачі всіх необхідних документів.

Предмет нотаріальної таємниці становлять: факт звернення до нотаріуса; мотиви, що спонукали до звернення; відмова нотаріуса у вчиненні нотаріальної дії та причини такої відмови; документи, передані нотаріусу для вчинення нотаріальних дій; документи, які складені під час нотаріального провадження; суть консультацій, порад та роз'яснень; процесуальні дії нотаріуса, які спрямовані на реалізацію прав осіб у нотаріальному процесі; відомості про особисте життя клієнта чи членів його родини; будь-які інші відомості, які можуть бути розголошені лише з дозволу особи.

Семінарське заняття 2

Тема 2. Основні правила посвідчення правочинів

Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. Місце посвідчення та кількість примірників правочину.
- 2.2. Посвідчення правочинів за участю дітей, а також осіб, над якими встановлено опіку або піклування.
- 2.3. Посвідчення правочину щодо розпорядження майном, що є спільною сумісною власністю, зокрема подружжя.
- 2.4. Реалізація переважного права купівлі частки у праві спільної часткової власності.
- 2.5. Порядок володіння та користування спільним майном або конкретними його частинами.
- 2.6. Зміна або розірвання нотаріально посвідченого договору.

Аудиторна письмова робота

Вирішити задачі:

1. З 17 липня 1996 року до 16 червня 2016 року ОСОБА_7 та ОСОБА_2 перебували у зареєстрованому шлюбі, від якого мають дітей: ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_1, та ОСОБА_5, ІНФОРМАЦІЯ_2.

15 січня 2016 року сторони уклали договір про сплату аліментів на дітей, який посвідчений нотаріально та відповідно до умов якого ОСОБА_2 зобов'язувався щомісячно сплачувати на утримання дітей 5 000 грн в рівних долях кожному.

Відповідно до пункту 2 договору аліменти повинні бути сплачені не пізніше 20 числа кожного поточного місяця за наступний місяць шляхом перерахування суми аліментів на відкритий на ім'я матері рахунок.

За період з 15 січня 2016 року до 15 червня 2016 року на виконання умов договору ОСОБА_2 сплатив ОСОБА_3 4 800 грн. заборгувавши 20 200 грн. що ним не оспорується.

Пунктом 11 укладеного між сторонами договору передбачено, що у разі невиконання, несвоєчасного чи неналежного виконання умов договору та виникнення заборгованості з вини батька, він зобов'язаний сплатити неустойку (пеню) в розмірі 3 % від несплаченої суми аліментів за кожен день прострочення зобов'язання.

Згідно з наданим позивачем розрахунком розмір неустойки за прострочення зобов'язання за договором становить 18 180 грн.

3 20 вересня 2016 року ОСОБА_2 працює у ФОП ОСОБА_8 на посаді менеджера з продажу з окладом 1 550 грн.

На погашення заборгованості за кредитними договорами ОСОБА_2 з січня 2016 року до квітня 2016 року витратив 100 000 грн. *Вирішіть справу по суті.*

2. У грудні 2016 року ОСОБА_1 звернулася до суду із позовом до ОСОБА_2, третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, - приватний нотаріус Харківського міського нотаріального округу Іванова Ю.В. (далі - приватний нотаріус ХМНО Іванова Ю.В.), про тлумачення умов договору про сплату аліментів на дитину та стягнення заборгованості за аліментами.

Позовна заява мотивована тим, що у період з 06 серпня 1999 року до 14 вересня 2004 року вона та ОСОБА_2 перебували у зареєстрованому шлюбі.

ІНФОРМАЦІЯ_1 у них народилася дочка ОСОБА_3.

02 липня 2004 року між нею та ОСОБА_2 укладений договір про сплату аліментів на дитину, за умовами якого сторони погодили розмір, строки та порядок сплати аліментів на дитину.

У пункті 2 цього договору зазначено, що у зв'язку із тим, що неповнолітня ОСОБА_3 постійно проживає разом зі своєю матір'ю ОСОБА_1, ОСОБА_2 зобов'язався сплачувати аліменти у розмірі не менше ніж 350,00 грн. які сторони домовилися рахувати як еквівалент 50,00 євро, щомісячно до досягнення нею повноліття (з урахуванням статей 180, 181, 182 СК України).

Відповідач сплачує аліменти на дитину у розмірі 350,00 грн. однак ця сума не відповідає умовам договору про сплату аліментів, у якому зазначено, що вони мають сплачуватися у розмірі, еквівалентному на час їх сплати, - 50,00 євро. *Вирішіть справу по суті.*

3. Громадянка П. звернулася до суду з позовом про визнання недійсним договору міні, за яким її чоловік А. здійснив відчуження обладнання, що є об'єктом спільної сумісної власності, без її згоди. А. проти позову заперечував, мотивуючи це тим, що обладнання було придбане ним за договором купівлі-продажу хоч і в період перебування у шлюбі із позивачкою, проте за кошти від своєї діяльності як підприємця і використовувалось виключно для здійснення ним підприємницької діяльності. Відчужуючи обладнання за договором міні товариству з обмеженою відповідальністю, він діяв як фізична особа-підприємець. Яке рішення має ухвалити суд?

4. На підставі договору дарування від 14 серпня 2002 року, посвідченого приватним нотаріусом Криворізького міського нотаріального округу Чорною О.С., зареєстрованого у реєстрі за N 3367, ОСОБА_2 набув у власність квартиру АДРЕСА_2. Вартість квартири за вказаним договором дарування на дату вчинення правочину складала 13 012 грн 00 коп.

09 січня 2004 року ОСОБА_2 та ОСОБА_5 зареєстрували шлюб, який розірвано заочним рішенням Саксаганського районного суду м. Кривого Рогу Дніпропетровської області від 24 січня 2013 року (справа N 435/9198/12).

08 червня 2005 року квартиру АДРЕСА_2, переведено у нежитлове

Ремонтно-будівельні роботи з переобладнання житлової квартири АДРЕСА_2 у нежитлове приміщення проводилися у період з листопада 2005 року до лютого 2006 року.

06 липня 2012 року між ОСОБА_2 та ОСОБА_3 укладений договір дарування нежитлового приміщення, посвідчений приватним нотаріусом Криворізького міського нотаріального округу Умріхіною К.А., зареєстрований у реєстрі за N 2131, за умовами якого дарувальник безоплатно передав у власність сестрі, обдаровуваній, нежитлове приміщення магазину непродовольчих товарів N 31, вбудоване у перший поверх житлового будинку за адресою: АДРЕСА_3. ОСОБА_1 як дружина дарувальника не надавала згоди на укладення зазначеного правочину.

Позивачка просила визнати спірну квартиру спільною сумісною власністю подружжя. *Вирішіть справу по суті.*

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: державний нотаріус, приватний нотаріус, посадові особи органів місцевого самоврядування, консульські установи, дипломатичні представництва, спільна сумісна власність подружжя, аліментний договір.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Правочини щодо розпорядження майном, що є спільною сумісною власністю, підписуються всіма співвласниками цього майна або уповноваженими ними особами.

Розірвання шлюбу не припиняє права спільної сумісної власності на майно, набуте за час шлюбу.

Подружжя має право укласти спадковий договір щодо майна, яке належить йому на праві спільної сумісної власності.

Дружина і чоловік мають право на укладання договорів про поділ майна, що належить їм на праві спільної сумісної власності.

Батьки дитини мають право укласти між собою договір про сплату аліментів на дитину.

Умови договору про сплату аліментів на дитину мають визначати розмір, строки, а також порядок виплати та підстави цільового використання аліментів і не можуть порушувати права дитини, які встановлені Сімейним кодексом України.

При посвідченні договору про сплату аліментів на дитину нотаріусом роз'яснюється зміст пункту 2 статті 189 Сімейного кодексу України з одночасним зазначенням про це у тексті договору у частині можливості стягнення аліментів у безспірному порядку на підставі виконавчого напису у разі невиконання одним із батьків свого обов'язку за договором.

Видача свідоцтв про право власності на частку в спільному майні подружжя в разі смерті одного з подружжя

Семінарське заняття 3

Тема 3. Посвідчення правочинів про відчуження та заставу майна

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Документи, що подаються нотаріусу при вчиненні правочину про відчуження та заставу майна.
- 3.2. Підготовка до посвідчення правочину про відчуження та заставу майна.
- 3.3. Посвідчення правочинів щодо відчуження земельної ділянки.
- 3.4. Посвідчення договорів про відчуження об'єктів незавершеного будівництва.
- 3.5. Посвідчення договорів застави.
- 3.6. Посвідчення договорів про відчуження транспортних засобів, інших самохідних машин і механізмів.
- 3.7. Посвідчення договору довічного утримання (догляду).
- 3.8. Посвідчення договору ренти.

Аудиторна письмова робота

Вирішити задачі:

1. У квітні 2020 року ОСОБА_1 звернулася до суду з позовом до приватного нотаріуса Кіровоградського міського нотаріального округу Задніпряного О.А., третя особа - ОСОБА_2, про оскарження нотаріальної дії.

Свої вимоги обґрунтовувала тим, що 12 вересня 2013 року між нею та ОСОБА_2 був укладений договір купівлі-продажу комплексу будівель, розташованих у місті Бобринці, з розстроченням оплати його вартості. Згідно пункту 2.6 вказаного договору факт проведення розрахунку та виконання покупцем договору засвідчується заявою продавця, яка є невід'ємною

частиною цього договору. Зазначений договір купівлі-продажу був посвідчений приватним нотаріусом Бобринецького районного нотаріального округу Кіріченко Г.М.

13 листопада 2019 року приватний нотаріус Задніпряний О.А., за її (позивача) відсутності, посвідчив від її імені заяву про проведення повного розрахунку за договором купівлі-продажу.

Зазначала, що приватний нотаріус Задніпряний О.А. на порушення вимог статті 45 Закону України "Про нотаріат" перевищив свої повноваження, посвідчуючи заяву, яка є невід'ємною частиною договору купівлі-продажу, який був посвідчений іншим приватним нотаріусом, і саме цей нотаріус повинен був посвідчувати вказану заяву, що стосується цього договору.

Крім того, Задніпряний О.А. посвідчив заяву, в якій був підроблений її підпис, після чого ОСОБА_2 передала вказану заяву державному реєстратору Реєстраційної служби Бобринецького районного управління юстиції, який, у свою чергу, прийняв рішення про перереєстрацію права власності на майновий комплекс на ОСОБА_2.

Посилаючись на вказані обставини, позивач просила визнати дії приватного нотаріуса Кіровоградського міського нотаріального округу Задніпряного О.А. про посвідчення її підпису в заяві від 13 листопада 2014 року протиправними, а заяву визнати недійсною. *Вирішіть справу по суті.*

2. У листопаді 2014 року ОСОБА_1 звернулась до суду з позовом до ОСОБА_2, ОСОБА_3 про визнання недійсним договору відчуження автомобіля та визнання права власності на 1/2 частину автомобіля.

Позовна заява мотивована тим, що в період шлюбу ОСОБА_1 з ОСОБА_2 ними було придбано автомобіль марки "Mercedes Benz Sprinter", 2000 року випуску, реєстраційний номер НОМЕР_1. На підставі довідки-рахунку від 07 серпня 2013 року без її згоди ОСОБА_2 відчужив автомобіль ОСОБА_3. У зв'язку з наведеним позивач просила визнати недійсним договір відчуження вказаного автомобіля та поділити спільне майно, визнавши за нею право власності на 1/2 частину зазначеного автомобіля. *Вирішіть справу по суті.*

3. 01 грудня 2011 ОСОБА_2 (відчужувач) та ОСОБА_3 (набувач) уклали договір довічного утримання, який було посвідчено державним нотаріусом Чотирнадцятої Київської державної нотаріальної контори, відповідно до умов якого ОСОБА_2 передає у власність, а набувач отримує у власність S частину квартири АДРЕСА_1, взамін чого ОСОБА_3 зобов'язується забезпечувати відчужувача утриманням довічно на умовах цього договору.

Відповідно до пункту 7 цього договору ОСОБА_3 зобов'язалась довічно утримувати ОСОБА_2, тобто забезпечувати грошовими ресурсами для задоволення потреб та створення умов для нормальної життєдіяльності, на які відчужувач буде забезпечувати себе харчуванням, одягом, лікарськими засобами, необхідними послугами та всім необхідним для повноцінного життя. Сторони домовились, що утримання, у тому числі забезпечення харчуванням, одягом, необхідною допомогою, включаючи і медичну, має грошовий еквівалент і оцінюється сторонами за спільною згодою у розмірі 200,00 грн на місяць, які будуть щомісячно надаватися відчужувачу шляхом банківського або поштового переказу, або готівкою під розписку.

Крім вищезазначеної суми, набувач зобов'язався щомісячно сплачувати комунальні послуги за S частину квартири у терміни, встановлені відповідними договорами про надання таких послуг, незалежно від того, з ким вони укладені.

Згідно з пунктом 9 вказаного договору одноразове грошове утримання визначено сторонами за спільною згодою у розмірі 10 000,00 грн. які відчужувач отримав повністю від набувача перед підписанням цього договору.

Отримання вказаної грошової суми від відповідачки підтверджено і відповідною розпискою ОСОБА_2 від 01 грудня 2011 року.

У пункті 10 договору зазначено, що відчужувач засвідчує, що визначене сторонами грошове утримання є достатнім для підтримання повноцінного та якісного життєвого рівня відчужувача та не потребуватиме подальшого перегляду сторонами умов договору. *Вирішіть справу по суті.*

4. Хто буде належним відповідачем у справі за позовом заінтересованої особи про:
- визнання недійсною довіреності;
 - визнання незаконною та скасування державної реєстрації права власності на квартиру;

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: державний нотаріус, приватний нотаріус, державний нотаріальний архів, нотаріальна дія, нотаріальне посвідчення правочину, договір довічного утримання, довіреність.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- вимоги щодо обов'язкового нотаріального посвідчення правочину;
- документи, які підтверджують право власності;
- правила нотаріального посвідчення договорів відчуження майна;
- правила нотаріального посвідчення договору довічного утримання;
- правила нотаріального посвідчення договору ренти.

Нотаріальне посвідчення правочину вимагається: в певних випадках, передбачених в законі або якщо сторони правочину (чи одна з них) вимагають цього, хоча згідно із законом для правочинів даного виду це й не було потрібне.

ЦК не встановлює загальнообов'язковості нотаріального посвідчення (нотаріальної форми) правочинів. Нотаріальне посвідчення правочину вчиненого у письмовій формі, необхідне лише тоді, коли це прямо встановлено законом або передбачено домовленістю сторін. Випадки нотаріального посвідчення правочинів передбачені як ЦК, так і окремими законами.

При посвідченні правочинів нотаріус зобов'язаний установити такі факти: дієздатність фізичних осіб, правоздатність юридичних осіб; дозвіл органів опіки та піклування (у необхідних випадках); повноваження представників (у необхідних випадках); відповідність змісту правочинів, що посвідчуються, вимогам закону та дійсним намірам сторін; право власності на майно, що відчужується або заставляється; згода інших заінтересованих осіб.

Варто звернути увагу на те, що при посвідченні договору довічного утримання (догляду) накладається заборона відчуження майна в установленому порядку, про що робиться напис на всіх примірниках договору. Слід дослідити підстави розірвання та припинення договору довічного утримання.

Семінарське заняття 4

Тема 4. Посвідчення інших правочинів

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Посвідчення довіреностей, припинення та скасування довіреностей.
- 4.2. Посвідчення заповіту.
- 4.3. Посвідчення шлюбного договору.
- 4.4. Посвідчення спадкового договору.
- 4.5. Посвідчення договорів управління майном.
- 4.6. Посвідчення договорів між подружжям, батьками дитини, а також особами, які проживають однією сім'єю.

Аудиторна письмова робота

Вирішити задачі:

1. У грудні 2018 року ОСОБА_1 звернулася до суду з позовом до Казанківської селищної ради Казанківського району Миколаївської області, ОСОБА_2 про тлумачення змісту заповіту.

На обґрунтування позовних вимог зазначала, що ІНФОРМАЦІЯ_1 помер ОСОБА_3, після смерті якого відкрилася спадщина на земельну ділянку для ведення товарного

сільськогосподарського виробництва, площею 13,03 га, кадастровий номер 4823683900:06:000:0170, що розташована на території Миколаївської сільської ради Казанківського району Миколаївської області.

За життя ОСОБА_3 склав заповіт, посвідчений 05 грудня 2007 року секретарем виконавчого комітету Миколаївської сільської ради Казанківського району Миколаївської області Беспалько С.І., зареєстрований у реєстрі за N 226, яким заповів зазначену земельну ділянку їй, як своїй внучці.

У строк, визначений частиною першою статті 1270 ЦК України, вона прийняла спадщину, звернувшись до приватного нотаріуса Казанківського районного нотаріального округу Рожко О.О. з відповідною заявою, однак постановою від 11 грудня 2018 року N 565/02-31 нотаріус відмовила їй у видачі свідоцтва про право на спадщину за заповітом, з посиланням на те, що за змістом заповіту, складеного ОСОБА_3, вона визначена заповідачем його онукою, але не надала документів на підтвердження родинних зв'язків з померлим, як діда та онуки.

З 1991 року та на момент її народження, ІНФОРМАЦІЯ_2, ОСОБА_3 проживав однією сім'єю без реєстрації шлюбу з її рідною бабусею

ОСОБА_4 у будинку АДРЕСА_1, а тому вона з дитинства вважала ОСОБА_3 своїм дідусем та навпаки. *Вирішіть справу по суті.*

2. У листопаді 2017 року ОСОБА_1 звернулася в суд із позовом до ОСОБА_2, ОСОБА_3 та з уточненням позовних вимог просила визнати недійсним заповіт, складений ІНФОРМАЦІЯ_2 ОСОБА_5, ІНФОРМАЦІЯ_1, на користь ОСОБА_2 й ОСОБА_3, посвідчений приватним нотаріусом Дніпровського міського нотаріального округу Занько Е.П., зареєстрований у Спадковому реєстрі за N 486.

В обґрунтування своїх вимог позивач указувала, що ОСОБА_5 була її сусідкою, за станом здоров'я потребувала стороннього догляду, й ОСОБА_1 із 2015 року по 2017 рік доглядала її, надавала необхідну фізичну та матеріальну допомогу.

09 червня 2017 року ОСОБА_5 склала заповіт, за яким все її майно, де б воно не було та з чого б воно не складалося, все те, що буде їй належати, всі майнові права та обов'язки, що їй належать та будуть належати, вона заповідала своєму сину ОСОБА_3 та ОСОБА_1 у рівних частках кожному. ІНФОРМАЦІЯ_2 ОСОБА_5 померла, а коли позивач звернулася до нотаріуса з заявою про прийняття спадщини, їй стало відомо, що за кілька годин до смерті зі слів спадкодавця був складений і нотаріально посвідчений новий заповіт на сина ОСОБА_3 та голову будівельного кооперативу ОСОБА_2

ОСОБА_1 уважала, що даний заповіт є недійсним, оскільки в момент його складення спадкодавець не усвідомлювала значення своїх дій і не могла керувати ними, оскільки була тяжко хворою. *Вирішіть справу по суті.*

3. З 17 липня 1996 року до 16 червня 2016 року ОСОБА_7 та ОСОБА_2 перебували у зареєстрованому шлюбі, від якого мають дітей: ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_1, та ОСОБА_5, ІНФОРМАЦІЯ_2.

15 січня 2016 року сторони уклали договір про сплату аліментів на дітей, який посвідчений нотаріально та відповідно до умов якого ОСОБА_2 зобов'язувався щомісячно сплачувати на утримання дітей 5 000 грн в рівних долях кожному.

Відповідно до пункту 2 договору аліменти повинні бути сплачені не пізніше 20 числа кожного поточного місяця за наступний місяць шляхом перерахування суми аліментів на відкритий на ім'я матері рахунок.

За період з 15 січня 2016 року до 15 червня 2016 року на виконання умов договору ОСОБА_2 сплатив ОСОБА_3 4 800 грн. заборгувавши 20 200 грн. що ним не оспорується.

Пунктом 11 укладеного між сторонами договору передбачено, що у разі невиконання, несвоєчасного чи неналежного виконання умов договору та виникнення заборгованості з вини батька, він зобов'язаний сплатити неустойку (пеню) в розмірі 3 % від несплаченої суми аліментів за кожен день прострочення зобов'язання.

Згідно з наданим позивачем розрахунком розмір неустойки за прострочення зобов'язання за договором становить 18 180 грн.

3 20 вересня 2016 року ОСОБА_2 працює у ФОП ОСОБА_8 на посаді менеджера з продажу з окладом 1 550 грн.

На погашення заборгованості за кредитними договорами ОСОБА_2 з січня 2016 року до квітня 2016 року витратив 100 000 грн. *Вирішіть справу по суті.*

4. У грудні 2016 року ОСОБА_1 звернулася до суду із позовом до ОСОБА_2, третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, - приватний нотаріус Харківського міського нотаріального округу Іванова Ю.В. (далі - приватний нотаріус ХМНО Іванова Ю.В.), про тлумачення умов договору про сплату аліментів на дитину та стягнення заборгованості за аліментами.

Позовна заява мотивована тим, що у період з 06 серпня 1999 року до 14 вересня 2004 року вона та ОСОБА_2 перебували у зареєстрованому шлюбі.

ІНФОРМАЦІЯ_1 у них народилася дочка ОСОБА_3.

02 липня 2004 року між нею та ОСОБА_2 укладений договір про сплату аліментів на дитину, за умовами якого сторони погодили розмір, строки та порядок сплати аліментів на дитину.

У пункті 2 цього договору зазначено, що у зв'язку із тим, що неповнолітня ОСОБА_3 постійно проживає разом зі своєю матір'ю ОСОБА_1, ОСОБА_2 зобов'язався сплачувати аліменти у розмірі не менше ніж 350,00 грн. які сторони домовилися рахувати як еквівалент 50,00 євро, щомісячно до досягнення нею повноліття (з урахуванням статей 180, 181, 182 СК України).

Відповідач сплачує аліменти на дитину у розмірі 350,00 грн. однак ця сума не відповідає умовам договору про сплату аліментів, у якому зазначено, що вони мають сплачуватися у розмірі, еквівалентному на час їх сплати, - 50,00 євро. *Вирішіть справу по суті.*

5. Громадянка П. звернулася до суду з позовом про визнання недійсним договору міні, за яким її чоловік А. здійснив відчуження обладнання, що є об'єктом спільної сумісної власності, без її згоди. А. проти позову заперечував, мотивуючи це тим, що обладнання було придбане ним за договором купівлі-продажу хоч і в період перебування у шлюбі із позивачкою, проте за кошти від своєї діяльності як підприємця і використовувалось виключно для здійснення ним підприємницької діяльності. Відчужуючи обладнання за договором міні товариству з обмеженою відповідальністю, він діяв як фізична особа-підприємець. Яке рішення має ухвалити суд?

6. На підставі договору дарування від 14 серпня 2002 року, посвідченого приватним нотаріусом Криворізького міського нотаріального округу Чорною О.С., зареєстрованого у реєстрі за N 3367, ОСОБА_2 набув у власність квартиру АДРЕСА_2. Вартість квартири за вказаним договором дарування на дату вчинення правочину складала 13 012 грн 00 коп.

09 січня 2004 року ОСОБА_2 та ОСОБА_5 зареєстрували шлюб, який розірвано заочним рішенням Саксаганського районного суду м. Кривого Рогу Дніпропетровської області від 24 січня 2013 року (справа N 435/9198/12).

08 червня 2005 року квартиру АДРЕСА_2, переведено у нежитлове

Ремонтно-будівельні роботи з переобладнання житлової квартири АДРЕСА_2 у нежитлове приміщення проводилися у період з листопада 2005 року до лютого 2006 року.

06 липня 2012 року між ОСОБА_2 та ОСОБА_3 укладений договір дарування нежитлового приміщення, посвідчений приватним нотаріусом Криворізького міського нотаріального округу Умріхіною К.А., зареєстрований у реєстрі за N 2131, за умовами якого дарувальник безоплатно передав у власність сестрі, обдаровуваній, нежитлове приміщення магазину непродовольчих товарів N 31, вбудоване у перший поверх житлового будинку за адресою: АДРЕСА_3. ОСОБА_1 як дружина дарувальника не надавала згоди на укладення зазначеного правочину.

Позивачка просила визнати спірну квартиру спільною сумісною власністю подружжя. *Вирішіть справу по суті.*

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: державний нотаріус, приватний нотаріус, посадові особи органів місцевого самоврядування, консульські установи, дипломатичні представництва, заповіт, довіреність.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- вимоги щодо форми та змісту заповіту;
- суб'єкти посвідчення заповітів;
- особливості нотаріального посвідчення заповітів;
- нотаріальне посвідчення довіреностей.

Як загальне правило закон встановлює письмову форму заповіту з нотаріальним посвідченням (ч. 3 ст. 1247 ЦКУ). Заповіт вважається вчиненим у день та час його посвідчення, тому на ньому обов'язково повинні бути вказані не тільки місце, а й дата та час його складання. Заповіт має бути складений так, щоб розпорядження заповідача не викликало незрозумілостей чи суперечок після відкриття спадщини.

Слід звернути увагу на те, що заповіт, підписаний заповідачем, набуває юридичної сили, тобто сили заповіту, тільки після його посвідчення нотаріусом. Згідно ст. 52 Закону України "Про нотаріат" запис у реєстрі для реєстрації нотаріальних дій є доказом вчинення нотаріальної дії.

Заповідач вправі встановити у своєму розпорядженні майном на випадок смерті заповідальний відказ (легат). Треба звернути увагу, що легат – один із видів заповідальних розпоряджень і тому поза заповітом сили не має.

Оскільки ч. 3 ст. 34 Закону України «Про нотаріат» вимагає при нотаріальному посвідченні викладення заповітів на спеціальних бланках нотаріальних документів, при будь-якому способі письмової фіксації заповіту, включаючи його написання заповідачем власноручно, слід користуватися спеціальними бланками нотаріальних документів.

Завершальним етапом нотаріального посвідчення заповітів є обов'язкове внесення відомостей про заповіти до Спадкового реєстру.

Нотаріуси посвідчують довіреності, складені від імені фізичної особи або юридичної особи, на ім'я однієї або кількох осіб з чітко визначеними юридичним діями, які належить вчинити представникові. Довіреність та її скасування підлягають обов'язковій реєстрації в Єдиному реєстрі довіреностей.

Семінарські заняття 5

Тема 5. Посвідчення безспірних прав. Тема 6. Посвідчення безспірних фактів

Питання для усного опитування та дискусії

- 5.1. Видача свідоцтв про право на спадщину.
- 5.2. Видача свідоцтв про право власності на частку в спільному майні подружжя в разі смерті одного з подружжя.
- 5.3. Видача свідоцтв про придбання майна з прилюдних торгів (аукціонів).
- 5.4. Видача свідоцтв про придбання майна з прилюдних торгів (аукціонів), якщо вони не відбулися.
- 5.5. Видача свідоцтва виконавцю заповіту.
- 5.6. Посвідчення фактів, що фізична особа є живою, а також що фізична особа перебуває у певному місці
- 5.7. Посвідчення часу пред'явлення документа
- 5.8. Засвідчення вірності копій документів і витягів з них, засвідчення справжності підписів на документах.
- 5.9. Засвідчення вірності перекладу.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: державний нотаріус, приватний нотаріус, посадові особи органів місцевого самоврядування, консульські установи, дипломатичні представництва, заповіт, довіреність, прилюдні торги.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Свідоцтво про право на спадщину видається на підставі заяви спадкоємців, які прийняли спадщину, після закінчення шести місяців з дня відкриття спадщини.

При зверненні спадкоємця у зв'язку з відкриттям спадщини нотаріус, відповідно до пункту 1.2 глави 10 Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затвердженого Наказом Міністерства юстиції України 22 лютого 2012 року за № 296/5, з'ясовує відомості стосовно:

- факту смерті спадкодавця;
- часу і місця відкриття спадщини;
- кола спадкоємців;
- наявності заповіту;
- наявності спадкового майна, його складу та місцезнаходження;
- необхідності вжиття заходів щодо охорони спадкового майна.

Факт смерті фізичної особи і час відкриття спадщини нотаріус перевіряє шляхом витребування від спадкоємця свідоцтва про смерть, виданого органом державної реєстрації актів цивільного стану або за безпосереднім доступом до реєстру актів цивільного стану. У разі неможливості пред'явлення спадкоємцями свідоцтва про смерть спадкодавця або відсутності інформації в реєстрі нотаріус повинен витребувати від органу державної реєстрації актів цивільного стану копію актового запису про смерть спадкодавця або повний витяг з Державного реєстру актів цивільного стану громадян щодо актового запису про смерть.

У разі смерті одного з подружжя свідоцтво про право власності на частку в їх спільному майні видається нотаріусом на підставі письмової заяви другого з подружжя з подальшим повідомленням спадкоємців померлого, які прийняли спадщину. Таке свідоцтво може бути видано на половину спільного майна.

Придбання арештованого або заставленого нерухомого майна з прилюдних торгів (аукціонів) оформлюється нотаріусом за місцезнаходженням такого майна шляхом видачі набувачу відповідного свідоцтва.

Одним із завдань нотаріату в Україні є посвідчення фактів, що мають юридичне значення, з метою надання їм юридичної вірогідності. Посвідчення окремих фактів, що передбачені ст. 34 Закону України «Про нотаріат» є юридичними діями.

Вказані нотаріальні дії мають право вчиняти як державні, так і приватні нотаріуси, що передбачено статтею 34 Закону України «Про нотаріат», незалежно від місцезнаходження, а також місця проживання (місцезнаходження) особи, що звернулася за вчиненням такої нотаріальної дії.

Необхідно звернути увагу на те, що посадові особи місцевих рад, на яких покладено функції вчинення нотаріальних дій, не мають права вчиняти дії щодо посвідчення фактів, про які йдеться.

Нотаріальні дії щодо посвідчення фактів вчиняються нотаріусом за усним зверненням особи, надання письмової заяви з проханням посвідчити той чи інший факт не вимагається.

Вчинення такої нотаріальної дії за участю представника по довіреності не допускається, оскільки свідоцтво, що особа є живою, видається нотаріусом після особистого спілкування з цією особою і особисто щодо неї посвідчує факт, що вона жива.

Семінарське заняття 6

Тема 7. Охоронні нотаріальні дії.

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Накладання та зняття заборони щодо відчуження нерухомого майна (майнових прав на нерухоме майно) і транспортних засобів, що підлягають державній реєстрації.
- 6.2. Накладання та зняття заборони щодо відчуження грошових сум.
- 6.3. Опис майна фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою або зникла безвісти за особливих обставин, та встановлення над ним опіки.
- 6.4. Вжиття заходів щодо охорони спадкового майна.
- 6.5. Прийняття на зберігання документів.
- 6.6. Прийняття у депозит грошових сум та цінних паперів.
- 6.7. Передача заяв нотаріусом.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: державний нотаріус, приватний нотаріус, вірність копій документів, заборона відчуження нерухомого майна.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- особливості накладення заборони відчуження нерухомого майна;
- порядок прийняття в депозит грошових сум і цінних паперів;
- нотаріальне посвідчення безспірних юридичних фактів;
- передача заяв нотаріусом.

Охоронні нотаріальні провадження здійснюються нотаріусом з метою захисту майна. До охоронних проваджень відносять заходи до охорони спадкового майна, видачу свідоцтва виконавцю заповіту. Нотаріус за місцем відкриття спадщини за заявою заінтересованих осіб або з власної ініціативи вживає заходів щодо охорони спадкового майна. Заходи щодо охорони спадкового майна вживаються зазначеним нотаріусом або нотаріусом за місцезнаходженням майна, якому нотаріус, який веде спадкову справу, надіслав доручення. Охорона спадкового майна триває до закінчення строку, встановленого для прийняття спадщини. Вжиття заходів щодо охорони спадкового майна здійснюється нотаріусом після отримання документів, що підтверджують факт смерті спадкодавця, час і місце відкриття спадщини, але не пізніше наступного дня з дати надходження таких документів.

Семінарське заняття 7

Тема 8. Нотаріальні дії щодо надання документам виконавчої сили

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1. Порядок звернення до нотаріуса за вчиненням виконавчого напису.
- 7.2. Умови вчинення виконавчого напису.
- 7.3. Викладення виконавчого напису.
- 7.4. Обрахування розміру суми стягнення.
- 7.5. Дослідження доказів при вчиненні виконавчого напису.
- 7.6. Вчинення протестів векселів.
- 7.7. Вчинення морських протестів.

Аудиторна письмова робота

Вирішити задачі:

1. У квітні 2016 року ОСОБА_1 звернувся до суду з позовом про визнання дій приватного нотаріуса неправомірними, визнання виконавчого напису таким, що не підлягає

виконанню та зобов'язання приватного нотаріуса вчинити певні дії. 23 листопада 2015 року ПАТ "ПУМБ" подало приватному нотаріусу Київського міського нотаріального округу Чуловському В.А. заяву про вчинення виконавчого напису на кредитному договорі від 22 листопада 2006 року N 5109039. Для здійснення виконавчого напису надано наступні документи: оригінал кредитного договору від 22 листопада 2006 року N 5109039, витяг з особового рахунку з 27 жовтня 2015 року до 23 листопада 2015 року.

27 січня 2016 року приватним нотаріусом Київського міського нотаріального округу Чуловським В.А. здійснено виконавчий напис N 1560 про звернення стягнення на користь ПАТ "ПУМБ" заборгованості у розмірі 497 355,79 грн. що виникла по кредитному договору від 22 листопада 2006 року N 5109039 за період з 27 січня 2015 року до 23 листопада 2015 року.

11 січня 2016 року ПАТ "ПУМБ" направив на адресу ОСОБА_1 вимогу про дострокове повернення суми кредиту та процентів за користування кредитом в розмірі 19 570,14 дол. США.

Відповідно до витягу з інтернет сайту УДППЗ "Укрпошта" ОСОБА_1 отримав вимогу про дострокове повернення суми кредиту та процентів за користування кредитом в розмірі 19 570,14 дол. США 30 січня 2016 року. *Вирішіть справу по суті.*

2. 14.06.2005 між АТ «КБ «ПриватБанк» та Особою 1 було укладено кредитний договір, за умовами якого позичальнику було встановлено 3000 грн. кредитного ліміту на платіжну карту №* під 36% річних на строк дії картки.

Рішенням Врадіївського райсуду від 11.10.2013 стягнуто з Особи 1 на користь ПАТ «КБ «ПриватБанк» заборгованість за кредитним договором від 14.06.2005 станом на 29.03.2013 в сумі 24909,69 грн., яка складається із: заборгованості за тілом кредиту в розмірі 7778,79 грн. та заборгованості за процентами — 17130,90 грн.

Це рішення набрало законної сили 22.10.2013 і за виданим на його підставі виконавчим листом 6.02.2014 державним виконавцем ДВС Врадіївського РУЮ відкрито виконавче провадження №41864387, під час якого з 10.04.2017 здійснюються стягнення з боржника грошових сум.

5.07.2019 АТ «КБ «ПриватБанк» звернулося із заявою до приватного нотаріуса КМНО Швеця Р.О. про вчинення виконавчого напису на копії кредитного договору б/н від 14.07.2005 для стягнення з Особи 1 47804,98 грн. боргу з урахуванням: 7778,79 грн. заборгованості за тілом кредиту; 40026,19 грн. заборгованості за відсотками за 4339 днів — з 14.07.2005 до 31.05.2019.

Особа 1 просила визнати виконавчий напис №6992, вчинений 5.07.2017 приватним нотаріусом КМНО Швецем Р.О., таким, що не підлягає виконанню. *Вирішіть справу по суті.*

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: державний нотаріус, приватний нотаріус, виконавчий напис, заборона відчуження нерухомого майна,.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

— вимоги щодо вчинення виконавчого напису;

Для стягнення грошових сум або витребування від боржника майна нотаріуси вчиняють виконавчі написи на документах, що встановлюють заборгованість, або на правочинах, що передбачають звернення стягнення на майно на підставі виконавчих написів. Перелік документів, за якими стягнення заборгованості провадиться у безспірному порядку на підставі виконавчих написів, установлюється Кабінетом Міністрів України. Нотаріуси відмовляють у вчиненні виконавчого напису у випадках, коли витребується майно, звернення стягнення на яке забороняється законодавством України або здійснюється виключно на підставі рішення суду. Виконавчий напис вчинюється нотаріусом незалежно від місця виконання вимоги, місцезнаходження боржника або стягувача.

Стягнення за виконавчим написом провадиться в порядку, встановленому цивільним процесуальним законодавством для виконання судових рішень та Законом України «Про

1.4. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів є важливою складовою частиною навчального процесу та має на меті закріплення та поглиблення знань і навичок, одержаних на усіх видах навчальних занять; підготовку до наступних занять, іспиту, формування культури розумової праці з чинними правовими нормами, законодавством та практикою його застосування. Під час самостійної роботи уточнюється коло питань, що підлягають вивченню по темі, аналізується та вивчається нормативний матеріал, наукові джерела, виконуються завдання.

Самостійна робота студента виконується в позааудиторний час, передбачений тематичним планом навчальної дисципліни.

Під час вивчення навчальної дисципліни студенти повинні навчитися самостійно мислити, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опановувати практичні навички з організації праці менеджера. Відповіді на питання повинні бути стисло законспектовані з обов'язковими посилання на використані джерела.

Самостійна робота студентів має бути логічно пов'язана з іншими видами навчальних занять. Однак вивчення навчальної дисципліни чи окремої теми не бажано починати з самостійної роботи студентів.

Від якості самостійної підготовки студентів залежить якість семінарських занять, глибина їх теоретичного змісту й активність студентів.

Самостійна робота є методом глибокого вивчення і творчого засвоєння студентами навчальної програми.

Перевірка самостійної роботи студентів здійснюється викладачами, які проводять семінарські заняття з навчальної дисципліни.

Викладач може обрати один з наступних способів перевірки самостійної роботи:

- проведення перевірки конспектів опрацьованої літератури, яка рекомендується для вивчення теми навчальної дисципліни;
- фронтального усного опитування;
- письмового опитування;
- проведення тестування з вивчених тем;
- розв'язування ситуаційних завдань до кожної теми навчальної дисципліни.

З метою самостійного визначення рівня засвоєння теоретичного матеріалу студентам пропонуються питання для самоконтролю набутих знань.

Питання самостійної роботи виносяться на поточний і підсумковий семестровий контроль. Для самостійної роботи студентів з кожної теми надається рекомендована література з якою студенти повинні ознайомитися для якісного виконання завдань на самостійну підготовку.

Загальні методичні рекомендації щодо самостійної роботи студентів:

1. Ознайомитися із питаннями, що виносяться на самостійне вивчення студентами.
2. Уважно прочитати матеріал, викладений на лекції і занотований студентами до відповідної теми.
3. Ознайомитися із рекомендованою літературою до відповідної теми (як до семінарського заняття, так і самостійної роботи) і розширити одержані знання під час лекційного заняття (обсяг представлень про конкретні предмети і явища, що входять у сферу регулювання приватним правом).
4. За бажанням студент може підготувати коротке повідомлення (до десяти хвилин) з найбільш складного і цікавого питання.
5. У випадку необхідності студент може скористатися індивідуальними консультаціями викладача, який читає лекції, а також викладача, який проводить семінарські заняття у навчальній групі.

Тема 1. Загальні правила вчинення нотаріальних дій

Завдання 1. Проаналізувати вимоги до документів, що подаються для вчинення нотаріальної дії (на прикладі нотаріальної дії за вибором студента).

Питання для самоконтролю

- Дайте визначення поняття «нотаріальна дія».
- Визначте місце та строки вчинення нотаріальної дії.
- Який порядок встановлення особи громадянина, який звернувся за вчиненням нотаріальної дії?
- Які вимоги до документів, що подаються для вчинення нотаріальної дії?
- Що таке нотаріальна таємниця?
- Визначте підстави відмови у вчиненні нотаріальної дії.
- Який порядок оскарження нотаріальних дій?

Тема 2. Основні правила посвідчення правочинів

Завдання 1. Проаналізувати судову практику щодо розпорядження спільним сумісним майном.

Питання для самоконтролю

- Яке значення та переваги нотаріального посвідчення правочинів?
- Які правочини потребують обов'язкового нотаріального посвідчення?
- Визначте загальні правила посвідчення правочинів.

Тема 3. Посвідчення правочинів про відчуження та заставу майна

Завдання 1. Проаналізувати судову практику щодо розпорядження спільним сумісним майном.

- Які особливості нотаріального посвідчення договорів відчуження майна?
- Які особливості нотаріального посвідчення договору довічного утримання?

Тема 4. Посвідчення інших правочинів

Завдання 1. Охарактеризувати повноваження органів щодо посвідчення заповітів (крім секретних) і довіреностей, прирівнюваних до нотаріально посвідчених.

Питання для самоконтролю

- Які нотаріальні дії вчиняють нотаріуси?
- Які нотаріальні дії вчиняються посадовими особами органів місцевого самоврядування?
- Визначте компетенцію консульських установ щодо вчинення нотаріальних дій.
- Які повноваження посадових осіб (ст. 40 ЗУ «Про нотаріат») щодо посвідчення заповітів (крім секретних) і довіреностей, які прирівнюються до нотаріально посвідчених?
- Які особливості нотаріального посвідчення довіреностей?
- Які вимоги ставляться до форми та змісту заповіту?
- Які особливості нотаріального посвідчення заповіту?
- Які особливості нотаріального посвідчення секретного заповіту?
- Які особливості нотаріального посвідчення заповіту при свідках?
- Який порядок зміни і скасування заповітів?
- Які підстави визнання заповіту недійсним?

Тема 5. Посвідчення безспірних прав

Завдання 1. Дослідити процесуальний порядок допущення до спадкування осіб, в разі пропущення строку на прийняття спадщини.

Питання для самоконтролю

- Визначте процесуальний порядок видачі свідоцтва про право на спадщину.
- Визначте порядок видачі свідоцтва про право на спадщину за законом.
- Визначте порядок видачі свідоцтва про право на спадщину за заповітом.

Тема 6. Посвідчення безспірних фактів

Завдання 1. Дослідити особливості засвідчення вірності копій документів і витягів з них та видача дубліка документа.

Питання для самоконтролю

- Визначте особливості посвідченням фактів, що фізична особа є живою, а також що фізична особа перебуває у певному місці
- Визначте особливості посвідчення часу пред'явлення документа
- Визначте особливості засвідчення вірності копій документів і витягів з них, засвідчення справжності підписів на документах.

Тема 7. Охоронні нотаріальні дії.

Завдання 1. Дослідити особливості прийняття у депозит грошових сум та цінних паперів.

Питання для самоконтролю

- Визначте особливості накладання та зняття заборони щодо відчуження нерухомого майна (майнових прав на нерухоме майно) і транспортних засобів, що підлягають державній реєстрації.
- Визначте особливості накладання та зняття заборони щодо відчуження грошових сум.
- Визначте особливості вжиття заходів щодо охорони спадкового майна.
- Визначте особливості прийняття на зберігання документів.
- Визначте особливості прийняття у депозит грошових сум та цінних паперів.

Тема 8. Нотаріальні дії щодо надання документам виконавчої сили

Завдання 1. Проаналізувати судову практику щодо вчинення виконавчих написів нотаріусом.

Питання для самоконтролю

- Визначте порядок звернення до нотаріуса за вчиненням виконавчого напису.
- Визначте умови вчинення виконавчого напису.
- Визначте особливості викладення виконавчого напису.
- Визначте особливості обрахування розміру суми стягнення.
- Визначте особливості дослідження доказів при вчиненні виконавчого напису.
- Визначте особливості вчинення протестів векселів.

1.5. Індивідуальні завдання

1.5.1. Основні вимоги до написання індивідуальних завдань

Індивідуальні завдання передбачаються у формі реферату.

Тема реферату обирається студентом добровільно або закріплюється за студентом викладачем на початку семестру і виконується за ustalеними вимогами. Виконання реферату передбачає:

- підбір та опрацювання літератури за темою;
- складання плану і виконання роботи (вступ, *перше питання* — розкриття теоретичних аспектів проблеми, виклад основних ідей та пропозицій авторів; *друге питання* — аналіз фактичних та статистичних даних; висновки; список використаної літератури та інформаційних джерел);

Метою виконання рефератів є закріплення і систематизація студентами отриманих знань у процесі участі в аудиторних заняттях і самостійної роботи.

Для виконання реферату студенти повинні використовувати законодавчі та підзаконні акти, інструктивно-методичні матеріали, науково-монографічну літературу, судову практику, статистичні дані, аналітичну інформацію органів управління. Реферат має містити зіставлення різних точок зору з досліджуваного питання.

Роботи виконуються комп'ютерним способом з одностороннім розміщенням тексту на папері формату А4 (210 мм х 297 мм) з дотриманням прийнятих у діловодстві стандартних берегів : лівого — 30 мм, верхнього та нижнього — 20 мм, правого — не менше 10 мм.

Робота починається з титульного аркуша. Нумерація аркушів роботи починається з титульного аркуша. Номер на титульному аркуші не проставляється.

Обсяг роботи має забезпечувати належне висвітлення завдання і повинно бути виконано шрифтом Times New Roman кеглем 14 з 1,5 міжрядковим інтервалом.

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [3, с.8].

Загальний обсяг реферату має становити до 15 сторінок формату А4.

Титульний аркуш реферату оформлюється за зразком 1.

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра цивільного права та процесу**

**Навчальна дисципліна:
Нотаріат**

**РЕФЕРАТ
на тему:
„ ... назва теми ... „**

Виконала:
**Хавронюк
Вікторія Дмитрівна,**
студентка 3 курсу

Перевірила:
Гарієвська Мирослава Богданівна,
кандидат юридичних наук, доцент

**Хмельницький
2023**

Виклад роботи подається за наведеним нижче порядком.

ЗМІСТ		Стор.
	Вступ	2
1.	(назва першого розділу)	3
2.	(назва другого розділу)	6
3.	(назва третього розділу)	9
	Висновки	12
	Список використаних джерел	14

Вступ

.....
(Виклад змісту вступу)

1. (назва першого розділу)

.....
(Виклад змісту першого розділу)

2. (назва другого розділу)

.....
(Виклад змісту другого розділу)

3. (назва третього розділу)

.....

(Виклад змісту третього розділу)

.....

Висновки

.....

(Виклад змісту висновків)

.....

Список використаних джерел

1. *(реквізити джерела)*
2. *(реквізити джерела)*
3. *(реквізити джерела)* *(і т.д. відповідно до вимог оформлення списку джерел).*

Нижче списку використаних джерел рукописним способом зазначаються дата виконання реферату і особистий підпис студента.

1.5.2. Тематика індивідуальних завдань

1.5.2.1. Теми рефератів

1. Посвідчення шлюбного договору.
2. Посвідчення правочинів щодо розпорядження часткою нерухомого майна в спільній власності.
3. Посвідчення договорів найму (оренди) житла для проживання.
4. Посвідчення договорів оренди земельних ділянок.
5. Посвідчення договорів про відчуження об'єктів незавершеного будівництва.
6. Посвідчення договорів про відчуження транспортних засобів, інших самохідних машин і механізмів.

Оцінювання результатів виконання рефератів здійснюється відповідно до чинної в університеті системи оцінювання знань в умовах запровадження Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) і включається до поточної успішності.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Нотаріальні дії, що вчиняються в державних нотаріальних конторах.
2. Нотаріальні дії, що вчиняються в державних нотаріальних архівах.
3. Нотаріальні дії, що вчиняються приватними нотаріусами.
4. Нотаріальні дії, що вчиняються посадовими особами органів місцевого самоврядування.
5. Нотаріальні дії, вчинювані консульськими установами та дипломатичними представництвами України.
6. Заповіти і доручення, прирівнювані до нотаріально посвідчених.
7. Місце та строки вчинення нотаріальних дій.
8. Загальні правила вчинення нотаріальних дій.
9. Відмова у вчиненні нотаріальних дій та її оскарження.
10. Основні правила посвідчення правочинів.
11. Посвідчення правочинів про відчуження частки майна в спільній власності.
12. Загальні правила посвідчення паравочинів про відчуження нерухомого майна.
13. Посвідчення правочинів про відчуження об'єктів незавершеного будівництва.
14. Посвідчення договорів довічного утримання (догляду).

15. Посвідчення шлюбного договору.
16. Посвідчення договорів про відчуження транспортних засобів, та іншого рухомого майна.
17. Види та процедура посвідчення заповітів.
18. Посвідчення доручень та довіреностей.
19. Вжиття заходів до охорони спадкового майна.
20. Поняття види та процедура видачі свідоцтв про право на спадщину.
21. Місце та час відкриття спадщини.
22. Обов'язкова частка в спадщині.
23. Порядок та строк прийняття спадщини.
24. Видача свідоцтва про придбання жилих будинків з прилюдних торгів.
25. Накладення заборони відчуження нерухомого майна.
26. Засвідчення справжності підпису на документах та вірності перекладу з однієї мови на іншу.
27. Нотаріальне посвідчення безспірних юридичних фактів.
28. Прийняття в депозит грошових сум і цінних паперів.
29. Вчинення виконавчих написів.
30. Застосування законодавства іноземних держав. Міжнародні договори.
31. Порядок видачі свідоцтва про право на заняття нотаріальною діяльністю.
32. Анулювання свідоцтва про право на заняття нотаріальною діяльністю.
33. Відповідальність державного та приватного нотаріуса.
34. Оплата, яка стягується нотаріусом при вчиненні нотаріальних дій.
35. Контроль за законністю діяльності приватних нотаріусів.
36. Поняття та види компетенції органів, на які покладені повноваження щодо вчинення нотаріальних дій: предметна та територіальна компетенція.

1.6.2. Приклад залікового білету

1. Місце та строки вчинення нотаріальних дій.
2. Посвідчення договорів про відчуження транспортних засобів, та іншого рухомого майна.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 8 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій							
			1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Денна	8	1,5	2,5	4,0	5,0	6,3	7,5	8,8	10,0

2.3. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 7 семінарських занять за денною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	8 тем	Номер теми								Усього балів
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	2	2	2	2	2	2	2	2	16
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	4								4
	Усього балів									20

3. Рекомендовані джерела

3.1. Основні джерела

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // ВВР. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Конвенція про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах від 07.10.2002 р. // Зібрання чинних міжнародних договорів України. 2006. № 5. Книга 1. Ст. 1156
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. (зі змінами та доповненнями) // ОВУ. 2003. - № 11. Ст. 461.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. // ОВУ. 2004. № 16. Ст. 1088.
5. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1992. № 6. Ст. 56.
6. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. // ОВУ. 2001. № 2001. № 46. Ст. 2038 (зі змінами та доповненнями).
7. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. (зі змінами та доповненнями) // ОВУ. 2002. - № 7. Ст. 273.
8. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р., № 3425-XII // ВВР. 1993. № 39. Ст. 383.
9. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 04.07.2012 р., № 1255-IV // ВВР. 2004, N 51, ст.553
10. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень: Закон України від 18.11.2003 р., № 1255-IV // ВВР. 2004. № 11. Ст. 140.
11. Про заставу: Закон України від 02.10.1992 р., № 2654-XII // ВВР. 1992. № 47. Ст. 642.
12. Про іпотеку: Закон України від 05.06.2003 р., № 898-IV // ВВР. 2003. № 38. Ст. 313.
13. Бондар І. В. Особисті немайнові правовідносини: нотаріат, суд, виконавче провадження: монографія. Київ : Алерта : Правова єдність, 2019. 365 с.
14. Долинська М. С. Нотаріат [Текст] : підручник. Львів : Ліга-Прес, 2018. 398 с.
15. Золотухіна О. М. Функціональне призначення нотаріату: теоретико-правові аспекти: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК". - Київ, 2018. - 19 с.
16. Нотаріат в Україні : навч. посіб. / В. М. Бесчастний, О. В. Філонов, В. М. Субботін, В. В. Пашутін, Б. В. Бабін, С. М. Пашков. К. : Знання, 2008. 494 с. (Вища освіта XXI ст.).
17. Нотаріат в Україні : Навчальний посібник / За ред. Ю. В. Нікітіна. К. : КНТ, 2007.
18. Нотаріат в Україні : підручник / За ред. В. В. Комарова. К. : Юрінком Інтер, 2006.

19. Нотаріат України: Книга 1. Організація нотаріату з практикумом: Підручник у трьох книгах / за заг. ред. д.ю.н., професора, заслуженого юриста України С.Я. Фурси. 3-тє вид., доповн. і переробл. К.: Алерта, 2015. 484 с.
20. Нотаріат України: теоретичні та практичні засади функціонування: монографія / М. С. Долинська та ін. ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів : Растр-7, 2019. 220 с.
21. Нотаріат: підручник / В. В. Комаров, В. В. Баранкова ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019. 414 с.
22. Теорія нотаріального процесу: Науково-практичний посібник/ За заг. ред. С.Я.Фурси.-К.: Алерта; Центр учбової літератури, 2012. 920 с.

3.2. Допоміжні джерела

3.2.1. Нормативні джерела

1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005// ВВР. 2005. № 32. С. 1278. Ст. 422.
2. Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей: Закон України від 02.06.2005 р. № 2623-IV // ВВР. 2005. № 26. Ст. 354.
3. Про День нотаріату : Указ Президента України від 22.02.2010 р. № 211/2010 // ОВУ. 2010. № 13. Ст. 605.
4. Про державне мито: Декрет Кабінету Міністрів України від 21.01.1993 р. // ВВР. 1993. № 13. Ст. 113.
5. Про розмір плати за видачу свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.02.1994 р., № 102. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/>
6. Перелік документів, за якими стягнення провадиться у безспірному порядку на підставі виконавчих написів нотаріусів: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.06.1999 р., № 1172 // ОВУ. 1999. № 26. Ст. 69.
7. Порядок ведення Державного реєстру обтяжень рухомого майна: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.07.2004 р., № 830 // ОВУ. 2004. № 27. том 1. стор. 196. стаття 1770.
8. Про створення Консультативно-методичної ради з питань нотаріату при Департаменті нотаріату та реєстрації адвокатських об'єднань : Наказ Кабінету Міністрів України про затвердження Положення, Склад колегіального органу від 29.04.2010 № 368/7 URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v-368323-10>.
9. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Постанова Кабінету міністрів України від 25 грудня 2015 р., № 1127 // URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1127-2015-%D0%BF> .
10. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: Наказ Міністерства юстиції України № 282/20595 від 22.02.2012 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12>
11. Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій посадовими особами органів місцевого самоврядування: Наказ Міністерства юстиції України № 3306/5 від 11.11.2011 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1298-11>.
12. Положення про державний нотаріальний архів: Наказ Міністерства юстиції України від 18.05.2009 р., № 870/5 // ОВУ. 2009. № 39. Ст. 1331.
13. Положення про районні, районні у містах, міські (міст обласного значення), міськрайонні, міжрайонні управління юстиції: Наказ Міністерства юстиції України від 23 червня 2011 р., № 1707/5 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0760-11>.
14. Положення про Головне управління юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, області, Київське та Севастопольське міські управління юстиції та Положення про районні, районні в містах, міські (міст обласного значення) управління юстиції: Наказ Міністерства юстиції України від 30.07.2000 р., № 36/5 // ОВУ. 2007. № 12. Ст. 459.
15. Положення про порядок видачі свідоцтва про право на заняття нотаріальною діяльністю: Наказ Міністерства юстиції України від 11.07.2012 р., № 1043/5 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1170-12>

16. Положення про порядок вчинення нотаріальних дій в дипломатичних представництвах та консульських установах України: Наказ Міністерства юстиції та Міністерства закордонних справ України від 27.12.2004 р., № 142/5/310 // ОВУ. 2004. № 52. том 2. Ст. 3492.
17. Положення про кваліфікаційну комісію нотаріату: Наказ Міністерства юстиції України від 01.12.2006 р., № 87/5 // ОВУ. 2006. № 49. стор. 67.
18. Положення про порядок реєстрації приватної нотаріальної діяльності та заміщення приватного нотаріуса: Наказ Міністерства юстиції України від 22.03.2011р., № 871/5 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0388-11>
19. Порядок внесення головними управліннями юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі або Нотаріальною палатою України подання про анулювання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю та його розгляд Вищою кваліфікаційною комісією нотаріату: Наказ Міністерства юстиції України від 28.07.2011 р., № 1904/5 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0925-11>.
20. Примірне положення про порядок надання державними нотаріусами додаткових послуг правового характеру, які не пов'язані із вчинюваними нотаріальними діями, а також послуг технічного характеру: Наказ Міністерства юстиції України від 04.01.1998 р., № 3/5 // ОВУ. 1998. № 5. Ст. 153.
21. Положення про вимоги до робочого місця (нотаріальної контори) приватного нотаріуса та здійснення контролю за організацією нотаріальної діяльності: Наказ Міністерства юстиції України від 23.03.2011 р., № 888/5 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0406-11>.
22. Правила ведення нотаріального діловодства: Наказ Міністерства юстиції України від 22.12.2010 р., № 3253/5
23. Про запровадження Єдиного реєстру довіреностей та внесення змін і доповнень до деяких нормативно-правових актів Міністерства юстиції України: Наказ Міністерства юстиції України від 28.12.2006 р., № 111/5 // ОВУ. 2006. № 52. Ст. 3547.
24. Положення про Спадковий реєстр: Наказ Міністерства юстиції України від 07.07.2011 р., № 1810/5 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0831-11>
25. Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 № 164. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/164-2022-%D0%BF#Text>

3.2.2. Літературні джерела

Тема 1

1. Аршава І. О. Концептуальні засади вдосконалення державного управління нотаріатом в Україні / І. О. Аршава // Держава та регіони. Сер. Держ. упр.. 2013. Вип. 1. С. 43 48.
2. Білько К. Ф. Адміністративно правове забезпечення організації та діяльності нотаріату в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / К. Ф. Білько; НАН України, Ін т держави і права ім. В.М. Корецького. Київ, 2015. 19 с.
3. Горбань Н. С. Принципи нотаріального процесу в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Н. С. Горбань; Київ. нац. ун т ім. Т. Шевченка. К., 2014. 21 с.
4. Гулевська Г. Ю. Організаційно правові аспекти державного регулювання нотаріальної діяльності в Україні. Національна академія державної податкової служби України : Дис. канд.. юрид. наук : 12.00.07 / Г. Ю.Гулевська. Ірпінь, 2004.
5. Дергільова О. Г. Інститути нотаріальної діяльності в сучасному праві: порівняльно правове дослідження / О. Г. Дергільова // Держава та регіони. Сер. Право. 2016. Вип. 3. С. 4 11.
6. Долинська М. С. До питання рецепції візантійських норм як передумови зародження нотаріального законодавства України. Вісн. Нац. ун ту "Львів. політехніка". 2014. № 801. С. 121 124.
7. Долинська М. С. Становлення та розвиток правового регулювання нотаріальної діяльності в Україні : монографія; Львів. держ. ун.т внутр. справ. Львів : ЛьвДУВС, 2015. 987 с.

8. Долинська М. С. Українське нотаріальне право : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 243 с.
9. Дякович М. Нотаріат як інститут охорони і захисту прав та інтересів осіб. Право України. 2016. № 6. С. 114-119.
10. Нелін О. І. Інститут нотаріату в Україні: від минувшини до сьогодення : монографія / О. І. Нелін; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К., 2013. 130 с.
11. Нотаріат в Україні: навчальний посібник / Ю.В. Нікітін, С.С. Бичкова, А.Г. Чубенко, В.К. Матвійчук, Е.О. Гіда, Т.П. Устименко, Н.О. Чучкова. 4-те вид., доп. і перероб. / За заг. ред. докт. юрид. наук, професора Ю. В. Нікітіна. К.: ВНЗ «Національна академія управління»; «Алерта», 2016. 586 с.
12. Нотаріальний процес в Україні: навч. посіб. / Ф. М. Медвідь, В. Ф. Усенко, Я. Ф. Медвідь. К. : Атіка, 2006. 324 с.
13. Нотаріат в Україні : навч. посібник / За відп. ред. Л. К. Радзієвської. К. : Юрінком Інтер, 2000.
14. Нотаріат України [Текст] : навч. посіб. / О. В. Сердюченко, Ю. О. Мосенко ; Київ. нац. торг. екон. ун-т. Київ : КНТЕУ, 2014. 199 с.
15. Нотаріат України [Текст] : навч. посіб. для студентів галузі знань 0304 "Право" на пряму підгот. 6.030401 "Правознавство" ден. та заоч. форм навчання / Укоопспілка, Львів. комерц. акад. ; [уклад. Котуха О. С.]. Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2014. 207 с.
16. Нотаріат: перспективи унормування, законодавство, судова практика: наук. вид. / В. В. Комаров, В. В. Баранкова. Х. : Право, 2008. 536 с.
17. Семаков Г. С. Нотаріат в Україні : курс лекцій / Г. С. Семаков, С. П. Кондратова. К. : МАУП, 2001.
18. Сімейний кодекс України: наук. практ. комент. / С. Я. Фурса, Є. І. Фурса, О. О. Кармаза, О. М. Клименко, В. О. Коцюба, В. О. Чопенко ; Центр прав. дослідж. Фурси. К. : Вид. Фурси С. Я. ; КНТ, 2008. 1247 с. (Цивілістика).
19. Стратегія реформування нотаріату України та удосконалення законодавства про нотаріат: матеріали Всеукр. наук. практ. форуму нотаріусів України / Укр. нотаріал. палата, Київ. ун-т туризму, економіки і права. К., 2009. 91 с.
20. Теорія нотаріального процесу [текст] : Науково-практичний посібник / За заг. ред. С. Я. Фурси. К.: Алерта; Центр учбової літератури, 2012. 920 с.
21. Фурса С. Я. Предмет та методи науки про нотаріат. Підприємництво, господарство і право. 2002. № 5. С. 6-10.
22. Чижмарь К. І. Інститут нотаріату в системі захисту прав і свобод людини і громадянина : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.02 / К. І. Чижмарь; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2015. 35 с.
23. Ясінська Л. Е. Становлення та розвиток інституту нотаріату в Україні (історико-правовий аспект): Монографія / Л. Е. Ясінська ; Львівський національний університет ім. І. Франка. Львів, 2005.

Тема 2

1. Васирина Н. В. Особливості публічної служби нотаріусів та правової природи нотаріального акта. Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2015. № 2(23).
2. Драна І. В. Правові та організаційні засади фінансового моніторингу в нотаріальній діяльності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / І. В. Драна; Нац. акад. внутр. справ. К., 2013. 20 с.
3. Єрема М. Р. Обставини, що перешкоджають здійсненню приватної нотаріальної діяльності: сучасність та перспективи розвитку. Форум права. 2015. № 2. С. 47-51. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.
4. Ільїна Ю. П. Правові засади оскарження дій нотаріусів у цивільному процесі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Ю. П. Ільїна; Міжнар. гуманітар. ун-т. Одеса, 2015. 20 с.
5. Коротюк М. Г. Захист прав нотаріуса у кримінальному процесі: практичний аспект / М. Г. Коротюк, О. В. Коротюк; ред.: В. Л. Менчинський. Київ : ОВК, 2017. 70 с.

6. Петрова С. М. Участь нотаріуса у цивільному процесі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03; Ген. прокуратура України, Нац. акад. прокуратури України. Київ, 2016. 20 с.
7. Фріс І. П. Кримінально правове забезпечення охорони нотаріальної діяльності в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / І. П. Фріс; НАН України, Ін т держави і права ім. В.М. Корецького. Київ, 2015. 20 с.
8. Хімченко С. В. Відповідальність нотаріуса у цивільному праві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / С. В. Хімченко; Нац. акад. прав. наук України. К., 2013. 20 с.
9. Черниш В. Нотаріус в інформаційному суспільстві / В. Черниш // Нотаріат для Вас. 2000. № 5. С. 7 8.
10. Черниш В. Роль УНП в становленні сучасного нотаріату в Україні . Нотаріат для Вас. 2000. № 7 8. С. 4.

Тема 3

1. Білоус Т. Й. Адміністративно правове регулювання державної нотаріальної діяльності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Т. Й. Білоус; Нац. ун т держ. податк. служби України. Ірпінь, 2016. 19 с.
2. Гріненко О. О. Правовий статус консула при виконанні нотаріальних функцій : науково практичний посібник / О. О. Гріненко. К. : Видавець Фурса С. Я., КНТ, 2005. 352 с.
3. Желіховська Ю. В. Охорона цивільних прав та інтересів нотаріусом : монографія / Ю. В. Желіховська; Хмельниц. ун т упр. та права. Хмельницький : Мельник А. А., 2012. 215 с.
4. Кінаш У. Я. Правові та організаційні засади діяльності державних нотаріальних контор та архівів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / У. Я. Кінаш; Нац. ун т держ. податк. служби України. Ірпінь, 2016. 18 с.
5. Кравченко Н. П. Міжнародно правовий аспект охорони безспірних цивільних прав у нотаріальній діяльності дипломатичних представництв : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Н. П. Кравченко; Київ. нац. ун т ім. Т. Шевченка. К., 2013. 19 с.
6. Нікітін Ю. В. Нотаріат в Україні : навч. посіб. / Ю. В. Нікітін, С. С. Бичкова, А. Г. Чубенко, В. К. Матвійчук, Е. О. Гіда; ред.: Ю. В. Нікітін; Нац. акад. упр. 4 те вид., допов. і перероб. Київ : ВНЗ "Нац. акад. упр." : Алерта, 2016. 585 с.
7. Фурса Є. Є. Вчинення консулом нотаріальних дій щодо спадкування майна [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Фурса Євген Євгенович ; Київ. нац. ун т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2015. 19 с.

Тема 4

1. Єфіменко Л. В. Правова охорона цивільних прав та інтересів у нотаріальній діяльності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03; Київ. нац. ун т ім. Т. Шевченка. К., 2013. 20 с.
2. Комаров В. В. Нотариат и нотариальный процесс / В. В. Комаров, В. В. Баранкова. Х. : Консум, 1999.
3. Мічурін Є. О. Нотаріальна практика: застосування законодавства. Х. : Юр. світ, 2008. 420 с.
4. Носік В.В. Проблемні питання нотаріальної практики / В. В. Носік, І. В. Спасибо Фатєєва, І. В. Жилінкова, О. П. Печений. Х., 2008. 96 с.
5. Остапенко О. Є. Охорона нотаріальної таємниці у кримінальному судочинстві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09; Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2014. 16 с.
6. Панталієнко Я.П. Окремі питання місця вчинення нотаріальних дій// Держава і право: 36. наук. праць. К.: Ін т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2009. Вип. 36 . С.359 364.
7. Фурса С. Я. Нотаріальний процес : Теоретичні основи : монографія. К. : Істина, 2002. 320 с.
8. Фурса С. Я. Теоретична модель нотаріального процесу .Вісник Академії праці і соціальних відносин. Федерації профспілок України. 2001. № 1. С. 87 93.

9. Фурса С. Я. Теоретичні основи нотаріального процесу в Україні: Автореф. дис... д ра юрид. наук: 12.00.03 / С. Я. Фурса; НАН України. Ін т держави і права ім. В.М.Корецького. К., 2003. 40 с.
10. Черниш В. М. Вдосконалення архівної справи в системі сучасного нотаріату України / В. М. Черниш // Право України. 2001. № 5. С. 59 65

Тема 5

1. Васирина Н. В. Охорона та захист права власності нотаріусом : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Н. В. Васирина; МОНМС України, Київ. нац. ун т ім. Т. Шевченка. К., 2012. 18 с.
2. Гридчук Д. М. Іпотека у кредитуванні : Практичні аспекти / Д. М. Гридчук, В. О. Олійник. К.: А.С.К., 2006.
3. Дякович М. М. Іпотека інструмент для боржника і кредитора. Львів, 2004.
4. Євтух О. Житлова іпотека / О. Євтух // Економіка України. 2001. № 1.
5. Іпотечний ринок : підручник / за ред. Любунь О. С., Кіреєв О. І., Денисенко М. П. К. : Атіка, 2006.
6. Мічурін Є. Представництво та довіреність у нотаріальній практиці / Є. Мічурін // Науково практичний журнал Української нотаріальної палати. 2008. № 5 (103). травень.
7. Паливода К. Проблеми іпотечного кредитування в Україні . Вісник НБУ. 2003. № 11. С. 40 46.
8. Первомайський О. Окремі питання вчинення нотаріальних дій, предметом яких є новостворене недобудоване нерухоме майно . Мала енциклопедія нотаріуса. 2008. № 3 (39). червень.
9. Почтарьов С. О. Договір дарування в цивільному праві та в нотаріальній діяльності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / С. О. Почтарьов; Нац. акад. прав. наук України, НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф.Г. Бурчака. Київ, 2015. 20 с.
10. Рибачок В. А. Процедура нотаріального посвідчення договору іпотеки: історія та сучасність : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / В. А. Рибачок; Київ. нац. ун т ім. Т. Шевченка. К., 2011. 22 с.
11. Спасибо Фатєєва І. Деякі проблеми представництва та довіреностей . Науково практичний журнал Української нотаріальної палати. 2007. № 11 (97). листопад.
12. Фурса С. Я. Земля: Договори, суд, законодавство: наук. практ. посіб. / С. Я. Фурса. К. : КНТ, 2007.
- 13.
14. Шкрібляк К. П. Односторонні правочини в нотаріальній та судовій практиці : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / К. П. Шкрібляк; Київ. нац. ун т ім. Т. Шевченка. Київ, 2014. 19 с.

Тема 6

1. Андрущенко Т. С. Процедура нотаріального посвідчення аліментних договорів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Т. С. Андрущенко; НАН України, Ін т держави і права ім. В.М. Корецького. Київ, 2015. 18 с.
2. Хобор Р. Підстави визнання шлюбного договору недійсним за цивільним та сімейним законодавством України . Історико прав. часоп.. 2016. № 2. С. 217 223.

Тема 7

1. Козловська Л. В. Теоретичні засади здійснення і захисту спадкових прав : монографія / Л. В. Козловська. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 447 с.
2. Лещенко Л. В. Склад спадщини за цивільним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Л. В. Лещенко; Нац. юрид. ун т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015. 19 с.
3. Рудко Б. Б. Процедура нотаріального провадження з вжиття заходів щодо охорони спадкового майна : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Б. Б. Рудко; Київ. нац. ун т ім. Т. Шевченка. К., 2012. 17 с.

4. Спадкове право: практика застосування: наук. практ. посіб. / Є. О. Мічурін, С. О. Сліпченко, О. Є. Кухарєв. Х. : Юрсвіт, 2009. 464 с.
5. Філик Н. В. Особливості юридичних вимог щодо вчинення нотаріальних дій по охороні спадкових прав / Н. В. Філик // Юрид. вісн. Повітр. і косм. право : Наук. пр. Нац. авіац. ун-ту. 2013. № 3. С. 102-107.
6. Фурса С. Я. Спадкове право. Нотаріат. Адвокатура. Суд: наук. практич. посіб. / С. Я. Фурса, Є. І. Фурса, О. М. Клименко, С. Я. Рабовська, Л. О. Кармаза. К. : Вид. Фурса С. Я., 2007. 1216 с. (Ваш радник).

Тема 8

1. Андрущенко Т. Процесуальні аспекти відкриття нотаріального провадження щодо посвідчення аліментного договору. Підприємництво, господарство і право. 2015. № 3.
2. Гуть Н. Ю. Посвідчення нотаріусами документів для дії за кордоном та їх визнання : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Н. Ю. Гуть; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2014. 19 с.
3. Дякович М. М. Охорона і захист сімейних прав та інтересів нотаріусом: цивільно-правовий аспект : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / М. М. Дякович; НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. Київ, 2015. 36 с.
4. Дякович М. Нотаріат у системі органів по здійсненню захисту майнових прав дитини / М. Дякович // Журнал юристів України. 2008. № 1 (21). лютий.
5. Журавльов Д. Виконавчі написи як засіб захисту цивільних прав юридичних та фізичних осіб нотаріусами. Науково-практичний журнал Української нотаріальної палати. 2007. № 11 (97).
6. Федоренко Т. В. Охорона та захист цивільних прав іноземців в нотаріальному процесі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Т. В. Федоренко; Ін-т законодавства ВР України. Київ, 2015. 20 с.
7. Фурса С. Я. Шлюбний контракт в нотаріальному процесі. Право України. 2002. № 5. С. 55-62.
8. Череватенко І. М. Нотаріальне провадження щодо посвідчення безспірних прав : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / І. М. Череватенко; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015. 20 с.

4. Інформаційні ресурси

1. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a> Законодавство України на сайті Верховної Ради України.
2. <http://www.ccu.gov.ua/uk/index> Конституційний Суд України.
3. <http://www.scourt.gov.ua/> Верховний Суд.
4. <http://www.president.gov.ua/documents/> Офіційні документи на Офіційному представництві Президента України.
5. <http://www.kmu.gov.ua/control/> Урядовий портал.
6. <http://www.minjust.gov.ua/> Міністерство юстиції України.
7. <http://zakon.nau.ua/> Професійна юридична система Мега НаУ.
8. <http://www.ligazakon.ua/> Ліга:Закон головний правовий портал України
9. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/> Наукова періодика України на сайті Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.
10. <http://www.reyestr.court.gov.ua/> Єдиний державний реєстр судових рішень.
11. <http://npu.in.ua/ua/> Нотаріальна палата України